

PWYLLGOR CRAFFU CYMUNEDAU

Cofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor Craffu Cymunedau a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor, Neuadd y Sir, Rhuthun a thrwy gynhadledd fideo, Dydd Iau, 8 Medi 2022 am 10.00 am.

YN BRESENNOL

Y Cynghorwyr Karen Edwards (Is-gadeirydd), Pauline Edwards, James Elson, Martyn Hogg, Alan James, Delyth Jones, Michelle Walker, Cheryl Williams a Huw Williams (Cadeirydd)

Arsylwyr – Y Cynghorydd Huw Hilditch-Roberts a'r Cynghorydd Emrys Wynne

HEFYD YN BRESENNOL

Pennaeth Dros Dro Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol (AC), Rheolwr Perygl Llifogydd (WH), Swyddog Ecoleg (JW), Cydlynnydd Craffu (RhE), Gweinyddwyr Pwyllgor (SJ (sawl sy'n cynnal y cyfarfod) RTJ)

1 YMDDIHEURIADAU

Cafwyd ymddiheuriadau am absenoldeb oddi wrth y Cynghorwyr Brian Blakeley a Merfyn Parry. Cafwyd hefyd ymddiheuriadau gan Tony Ward (Cyfarwyddwr Corfforaethol: yr Amgylchedd a'r Economi), a oedd wedi ysgwyddo rôl cefnogaeth gorfforaethol i'r Pwyllgor yn ddiweddar; Roedd Andy Clark, Pennaeth Dros Dro Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol, yn bresennol ar ei ran.

2 DATGAN CYSYLLTIADAU

Datganodd y Cynghorydd Martyn Hogg gysylltiad personol yn eitem busnes rhif 5, 'Cynlluniau Arfaethedig Amddiffyn Arfordir Canol y Rhyl a Chanol Prestatyn' ar y sail ei fod yn adnabod perchennog Canolfan Barcudfyrrddio PKS sydd wedi'i lleoli ar lan môr y Rhyl a'i fod yn barcudfyrrddio yn y lleoliad.

3 MATERION BRYD FEL Y'U CYTUNWYD GAN Y CADEIRYDD

Nid oedd unrhyw faterion bryd wedi eu codi gyda'r Cadeirydd cyn y cyfarfod.

4 COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Craffu Cymunedau a gynhaliwyd ar 30 Mehefin 2022.

PENDERFYNWYD y dylid derbyn a chymeradwyo cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 30 Mehefin 2022 fel cofnod cywir o'r trafodion.

Ni chodwyd unrhyw fater mewn perthynas â chynnwys y cofnodion.

5 CYNLLUNIAU ARFAETHEDIG AMDDIFFYN YR ARFORDIR YNG NGHANOL Y RHYL A CHANOL PRESTATYN

Cyflwynodd Aelod Arweiniol yr Amgylchedd a Chludiant, y Cynghorydd Barry Mellor, yr adroddiad (a ddosbarthwyd ymlaen llaw) ar Gynlluniau Arfaethedig Amddiffyn Arfordir Canol y Rhyl a Chanol Prestatyn ochr yn ochr â Phennaeth Dros Dro Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol a'r Rheolwr Perygl Llifogydd.

Roedd yr adroddiad yn manylu ar ddau gynllun rheoli perygl llifogydd arfordirol posibl ar gyfer Canol y Rhyl a Chanol Prestatyn. Nod yr adroddiad oedd rhoi diweddariad i'r Pwyllgor ar ddatblygiad y cynlluniau a'r camau nesaf dan sylw, er mwyn caniatáu i'r Pwyllgor graffu ar y ddau gynllun cyn iddynt gael eu cyflwyno i'r Grŵp Buddsoddi Strategol, y Cabinet a'r Cyngor (lle ceisir penderfyniad i gyflawni'r cynlluniau). Mae Achos Busnes Llawn ar gyfer y ddau gynllun yn cael ei ddatblygu a chaiff ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru (LIC) erbyn diwedd mis Medi 2022. Fodd bynnag, roedd Achosion Busnes drafft ynghlwm fel Atodiadau 5 a 6 i roi rhagor o fanylion am y rhesymeg dros symud y ddau gynllun ymlaen i'r cam adeiladu. Roedd y ddau atodiad hyn wedi'u heithrio rhag cael eu datgelu i'r cyhoedd.

Trafododd Aelodau'r Pwyllgor y materion canlynol:

- Fe wnaeth y Cynghorydd Martyn Hogg ddiolch i'r swyddogion oedd yn ymwneud â'r cynlluniau gan ei fod wedi anfon e-bost atynt cyn y cyfarfod yn gofyn am wybodaeth ychwanegol, a oedd wedi'i darparu. Fodd bynnag, gofynnodd am ragor o wybodaeth ynghylch erydiad y graig a'r gwrthbwysio carbon gyda'r datblygiad. Roedd y Cynghorydd Hogg eisiau sicrhau na fyddai erydiad y graig yn achosi i draethau tywodlyd yr ardal ddiflannu; holodd hefyd pa effaith y byddai'r datblygiad yn ei chael ar allyriadau carbon. Rhoddodd y swyddog a ymatebodd sicrwydd i'r Pwyllgor y byddai erydiad y graig yn cael ei fonitro i sicrhau y byddai'r tywod yn aros ar y traethau ac y byddai effaith carbon y safle'n cael ei wrthbwysio gan y budd i'r cymunedau o adeiladu'r amddiffynfeydd i leihau'r perygl o lifogydd o'r môr.
- Cadarnhaodd swyddogion i'r Pwyllgor y byddai'n rhaid cau rhai cabanau i wneud lle i adeiladu'r amddiffynfeydd rhag llifogydd, er y byddai cyfleoedd ar gael iddynt ailsefydlu eu busnesau unwaith y byddai'r gwaith adeiladu wedi'i gwblhau. Ni fyddai angen i'r pentref plant symud. Roedd cyfathrebu parhaus gyda'r holl bartïon yr effeithiwyd arnynt mewn ymgais i leihau effaith yr aflonyddwch ar bawb dan sylw.
- Codwyd Clwb Golff y Rhyl ac a fyddai cynllun Amddiffyn Arfordir Prestatyn yn effeithio ar y clwb. Cadarnhawyd y byddai'n ofynnol i'r Clwb Golff gau dros dro yn ogystal â'r llwybr beicio wrth ei ochr am gyfnod byr. Roedd gan y Cyngor, perchennog y tir lle'r oedd y Clwb, berthynas waith da gyda'r Clwb Golff. Roedd trefniadau wedi'u hwyluso gyda chlybiau golff lleol eraill i ganiatáu i aelodau Clwb Golff y Rhyl chwarae ar gyrsiau eraill yn ystod y cyfnod cau.

Ar ôl ystyried y wybodaeth a ddarparwyd yn yr adroddiad a'i atodiadau, ynghyd â'r atebion a ddarparwyd yn ystod y drafodaeth i gwestiynau'r aelodau:

PENDERFYNWYD:

- (i) cydnabod y gwerth a'r manteision sydd i'w cael o fuddsoddi yn y ddau gynllun i gymunedau'r Rhyl a Phrestatyn ac i'r sir yn gyffredinol;*
- (ii) argymhell bod y ddau gynllun yn cael eu cyflwyno i'r Grŵp Buddsoddi Strategol, y Cabinet a'r Cyngor yn olynol i'w cymeradwyo (yn unol â'r amserlen yn Atodiad 4 yr adroddiad);*
- (iii) cadarnhau ei fod, fel rhan o'i ystyriaeth, wedi darllen, deall ac ystyried yr Aseiad o'r Effaith ar Les ar gyfer y ddau gynllun (Atodiadau 3a a 3b i'r adroddiad); a*
- (iv) cefnogi cynnydd y ddau gynllun i adeiladu, yn ddarostyngedig i gymeradwyaeth cyllid.*

6 PROSIECT DOLYDD BLODAU GWYLLT

Cyflwynodd yr Aelod Arweiniol Amgylchedd a Chludiant, y Cynghorydd Barry Mellor adroddiad sy'n rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf ar y Prosiect Dolydd Blodau Gwyllt (a ddosbarthwyd ymlaen llaw) ochr yn ochr â Phennaeth Dros Dro Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol a Swyddog Ecoleg y Cyngor.

Mae'r Prosiect Blodau Gwyllt yn brosiect cydweithredol rhwng y Tîm Bioamrywiaeth, Gwasanaethau Stryd ac adrannau eraill y Cyngor, sy'n anelu i greu dolydd lleol trefol a lled-drefol drwy drefn 'torri a chasglu' llai. Ystyriwyd y prosiect hwn yn hanfodol i derfynu a gwrthdroi colled bioamrywiaeth ac i fynd i'r afael ag Argyfwng Hinsawdd ac Ecolegol.

Nod yr adroddiad oedd darparu gwybodaeth am effeithiolrwydd y camau a gymerwyd i wella ymgysylltu a rhoi mwy o gyhoeddusrwydd i holl fudd-ddeiliaid y Prosiect Blodau Gwyllt.

Fe wnaeth y Cadeirydd ddiolch i'r swyddogion am fod yn bresennol, gan fod y mater wedi'i drafod o'r blaen yn y Pwyllgor Craffu Cymunedau, a bod y materion a godwyd bryd hynny wedi cael sylw ac wedi gwella'n sylweddol.

Amlygodd y Swyddog Ecoleg y prif bwyntiau a godwyd yn flaenorol, gan gynnwys yr angen i wella cyfathrebu ac ymgynghori. Eglurodd ei fod ef a swyddogion eraill wedi cyfathrebu ag aelodau etholedig ar bob lefel a bod y wefan wedi'i diweddarau. Yn ogystal, roedd gohebiaeth a anfonwyd at breswylwyr bellach yn cynnwys manylion cyswllt swyddogion. Bu hwb hefyd ar y cyfryngau cymdeithasol a chyda'r wasg leol yn amlygu pwrpas a manteision y prosiectau blodau gwyllt. Roedd teithiau wedi'u trefnu ar gyfer aelodau etholedig o rai o'r dolydd blodau gwyllt ar draws y sir.

Trafododd y Pwyllgor y pwyntiau canlynol yn fwy manwl –

- Roedd dryswch ymhlith yr aelodau gan fod rhai dolydd blodau gwyllt wedi cael eu torri, megis ardal yn Rhewl ac o amgylch ardal Dinbych. Holwyd pam na chafodd yr aelodau etholedig wybod am y mater cyn i'r gwaith torri gael ei wneud er mwyn iddynt allu lleddfu unrhyw bryderon a godwyd gan y cyhoedd, ac a oedd unrhyw ddiffyg cyfathrebu mewnol wedi arwain at hynny. Dywedodd swyddogion fod gwaith ar y gweill i fireinio'r polisi torri gwair

priffyrdd. Gwnaethant hefyd egluro y cafodd llawer o ardaloedd eu torri cyn Eisteddfod yr Urdd yn Ninbych, rhai gan drigolion eu hunain a oedd am 'dacluso' y llwybrau a oedd gerllaw'r wyl.

- Y defnydd o wirfoddolwyr ac a oedd gan y prosiect ddigon o adnoddau i'w gynnal yn yr hirdymor – roedd tua 50% o'r adnoddau staffio sy'n gweithio ar y prosiectau yn cael eu hariannu drwy gyllid grant ar sail 12 mis, a amlygodd y Swyddog Ecoleg ei fod yn her o ran cynllunio gwaith hirdymor a chynaliadwyedd yn y dyfodol.
- Cododd y Pwyllgor bryderon ynghylch diogelwch tân, yn enwedig gan fod y flwyddyn wedi bod yn boethach ac yn sychach nag arfer. Cytunodd y Swyddog Ecoleg fod y flwyddyn wedi bod yn boethach nag arfer. O ganlyniad, cysylltodd y tîm â'r Gwasanaeth Tân a'r Tîm Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol i drefnu hyfforddiant diogelwch tân ac asesu risg tân. Yn y dyfodol, byddai pob safle yn destun asesiad risg tân yn fisol.
- Awgrymodd y Pwyllgor y dylid defnyddio llwyddiant y dolydd blodau gwyllt at ddibenion twristiaeth; roedd y prosiect yn gyflawniad pwysig i Sir Ddinbych a gallai ddenu pobl i'r ardal ac addysgu'r rhai a ddaeth i'r sir. Sicrhaodd swyddogion yr aelodau fod hyn yn rhywbeth yr oedd swyddogion yn bwriadu mynd ar ei drywydd.
- Codwyd ymgysylltu ag ysgolion a thenantiaid tai a thenantiaid busnes/diwydiant Sir Ddinbych, ac a fu unrhyw ymdrech i'w cael i blannu ardaloedd o flodau gwyllt mewn caeau/gerddi/tir ysgol. Ymatebodd y Swyddog Ecoleg, gan ddweud bod logo prosiect y dolydd blodau gwyllt wedi'i ddylunio gan ddisgyblion ysgol Sir Ddinbych; roedd tua 55 o sesiynau plannu hadau wedi'u cynnal gydag ysgolion fel rhan o'r fenter 'gwestai gwenyn'. Roedd disgyblion yn awyddus i gymryd rhan yn y sesiynau hyn. Roedd y Swyddog Ecoleg mewn cysylltiad â'r Adran Tai a oedd yn awyddus iawn i fod yn rhan o'r prosiect yn y dyfodol. Awgrymodd y Pwyllgor hefyd y dylid cysylltu â chymdeithasau tai/landlordiaid cymdeithasol cofrestredig sy'n gweithredu yn y sir gyda'r bwriad o'u cael i gymryd rhan yn y prosiect.
- Codwyd amrywiaeth y planhigion a fyddai'n tyfu ar safleoedd dolydd blodau gwyllt; eglurodd y Swyddog Ecoleg y byddai rhai planhigion yn tyfu ac yn sefydlu eu hunain ar gyfraddau gwahanol yn dibynnu ar fath ac ansawdd y pridd yn yr ardal. Roedd planhigfa *Green Gates* yn Llanelwy yn allweddol i sicrhau llwyddiant y prosiect gan y byddai meithrin a gofalu am yr hadau a heuwyd yno yn caniatáu i fwy o blanhigion 'deniadol' gael eu plannu yn gynt. Ers iddi agor, mae 5,000 o goed a 10,000 o blanhigion blodau gwyllt wedi cael eu tyfu yn y blanhigfa cyn cael eu trawsblannu mewn coetiroedd a dolydd blodau gwyllt ar draws y sir.

Ar ddiwedd y drafodaeth, wrth grynhoi barn y Pwyllgor, pwysleisiodd y Cadeirydd bwysigrwydd cryfhau'r agweddau canlynol gyda'r bwriad o sicrhau llwyddiant ac ehangiad parhaus y Prosiect:

- cyfathrebu effeithiol gyda'r holl fudd-ddeiliaid.
- gweithio gydag Adran Tai'r Cyngor, Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig lleol, busnesau a thenantiaid eiddo domestig ac eiddo diwydiannol i'w perswadio i gymryd rhan yn y Prosiect;

- addysgu trigolion o bob oed am ddiben a buddion hirdymor y prosiect (gan gynnwys defnyddio aelodau etholedig fel sianel i hysbysu ac addysgu eu preswylwyr); ac
- archwilio manteision posibl o hyrwyddo dull y Cyngor o ddatblygu dolydd blodau gwyllt fel rhan o'r cynnig twristiaeth sydd ar gael i bobl sy'n ymweld â'r sir.

Ar ddiwedd trafodaeth drylwyr:

PENDERFYNWYD, yn amodol ar y sylwadau uchod -

- (i) bod y Pwyllgor yn cadarnhau ei fod yn hapus gyda'r camau a gymerwyd i wella ymgysylltu a chynyddu cyhoeddusrwydd, ynghyd â'r cynnydd a wnaed hyd yma i gyflawni budd y prosiect; a
- (ii) bod y pwyllgor yn addo ei gefnogaeth barhaus i'r Prosiect.

7 RHAGLEN WAITH CRAFFU

Cyflwynodd y Cydlynnydd Craffu adroddiad (a ddisbarthwyd ymlaen llaw) yn gofyn i'r Aelodau adolygu rhaglen waith y Pwyllgor a rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf ar faterion perthnasol.

Cafwyd trafodaeth yn ymwneud â'r materion canlynol:-

Dywedodd y Cydlynnydd Craffu wrth y Pwyllgor y byddai'r adroddiadau ar Gam-drin Cŵn a'r Model Gwastraff ac Ailgylchu Newydd ar gael i'w hystyried yn y cyfarfod nesaf ar 20 Hydref 2022. Fodd bynnag, roedd yr adroddiad ar Ail Gartrefi a Gosodiadau Gwyliau Tymor Byr yn dibynnu ar ragor o wybodaeth gan Lywodraeth Cymru ac felly byddai'n cael ei aildrefnu ar gyfer cyfarfod mis Rhagfyr.

Dywedwyd wrth y Pwyllgor hefyd fod Grŵp Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Craffu ar ôl ystyried nifer o geisiadau craffu yn ei gyfarfod ym mis Gorffennaf 2022 wedi cyfeirio dau bwnc i'r Pwyllgor eu harchwilio'n fanwl. Roedd y rhain yn ymwneud ag amseroedd ymateb Ymddiriedolaeth Gwasanaethau Ambiwlans Cymru i alwadau brys, ac effaith cyflwyno'r terfyn cyflymder o 20 milltir yr awr ar ffyrdd y sir ar yr Awdurdod ac ar drigolion. Roedd y ddwy eitem wedi'u hamserlennu ar raglen gwaith i'r dyfodol y Pwyllgor ar gyfer ei gyfarfod ym mis Rhagfyr 2022.

Ar ôl ystyried yr uchod:

PENDERFYNWYD, yn amodol ar y diwygiadau uchod, y dylid cymeradwyo rhaglen gwaith i'r dyfodol y Pwyllgor fel y manylir yn Atodiad 1 yr adroddiad.

Daeth y cyfarfod i ben am 11.20 am.